

Forfatter: Topsøe, Vilhelm

Titel: Udvalgte Skrifter

Citation: Topsøe, Vilhelm: "Udvalgte Skrifter", i Topsøe, Vilhelm: *Udvalgte Skrifter*, 1923, s. 421.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-topsoe02-shoot-idm140498673048160/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Udvalgte Skrifter

I LÆ

- Affattelsestid:* I sin oprindelige Skikkelse stammer Novellen fra Sommeren 1876 (en Renskrift — Collin Nr. 965—6 er dateret $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{6}$ 76). Den indeholdt da — foruden en senere forkastet Indledning, der minder om Jernbanekapitlerne i »Nutidsbilleder« — kun selve Postmesterfrøkenens Fødselsdag og Ildbrandshistorien [indtil nærværende Udgaves S. 181, L. 33]; derefter fulgte en ganske kort, rent idyllisk Slutning. Først ved en senere Omarbejdelse, for hvilken det nøjagtige Tidspunkt ikke kendes, kommer Novellens nuværende anden Del og dermed dens Grundidé, dens »Nemesis-tanke«, til. Samtidig ændres Titlen — sikkert under Indflydelse af Fællestittlen »Fra Studiebogen« — fra »I Læ« til »Stilleben«. — *Udkom* i »Fra Studiebogen« [Saml. Anm. til »Daphne«] 1—3. Opl. S. 115—220; genoptrykt i »Samlede Fortællinger« II, S. 407—502 (1891). Side 150 L. 25: *men han var bleven* — B: *han var imidlertid bleven*. Side 151 L. 15: *særligt* — B: *udpræget*. Side 156 L. 5: *omklædes* — Saaledes Saml. Fort.; A: *omklæder*. — L. 9: *hende* — Udgaar i B. Side 158 L. 3: *men* — B: *og*. Side 159 L. 18: *hende selv* — B: *hun selv*. — L. 27: *med den Følelse* — B: *med en Følelse af*. Side 165 L. 23: *en Flaske Portvin* — B og Ms.: *en Flaske lokal Portvin*. Side 168 L. 31: *brændes derinde* — B: *brændes inde*. Side 174 L. 20 (og Side 178 L. 14): *Hr. Oluf* — Saaledes B; A: *Hr. Peter* (dette var Heltens Navn i den oprindelige Novelle). Side 176 L. 33: *søgte han* — Udgaar i B. Side 180 L. 2: *og saa* — Udgaar i B. Side 185 L. 7: *faa i en eller anden lille Søg en Haandsrækning* — B: *faa en Haandsrækning i o. s. v.* Side 188 L. 38: *efter at han havde aflagt* — B: *efter at have aflagt*. Side 190 L. 9: *borivendt Ansigt* — Saaledes B, Ordene mangler i A. Sætterfej! Side 191 L. 33: *Den første Del* — Saaledes B; A: *Den første Ret*. Skrivefej! Side 194 L. 21: *yderlig* — B: *yderligere*. Side 201 L. 31—32: *Piquet* — Saaledes B; Rettelse for Originalens *Tarok*, paa hvilket Spil Bemærkningen, at det »kræver kun to Personer«, ikke passer (det fordrer tre). Side 205 L. 6—7: *Forbindelsen mellem dem* — A og B har: *mellem denne*, Saml. Fort. med denne.

SLAGNE FOLK

Affattelsestid: Romanbrudstykket foreligger kun i en Opskrift, dateret 1. Oktober 1880—28. Maj (1881); det bærer helt igennem tydeligt Præg af at være et Førstedkast, som en senere Gennemarbejdelse har været forbeholdt (mange stilistiske Haardheder, ulige Udarbejdelse af Fortællingens forskellige Afsnit, indre Modsigelser i Handlingen, Usikkerhed i Navnegivningen). *Udøvet* citer Forf.s Død af P. Hansen, først i »Illustreret Tidende«, 1882, Nr. 1175—1183 (9/—10/ 82), derpaa samme Aar i Bøgforn (med Portrætvignet af Hans Tegner) — aabenbart et Privattryk. Genoptrykt i »Samlede Fortællinger« III, S. 343—516 (1891); et Særtryk heraf udkom Aaret

efter (1892) som selvstændig Bog, paa Titelbladet betegnet som »2. Oplag«. Ved nærværende Udgave er der helt set bort fra P. Hansens Text. Han har ikke blot forsøgt at normalisere Topsøes Retsskrivning og Tegnsætning, men har overalt foretaget indgribende Ændringer i Stilen, ikke altid i Digterens Aand, og han har derved givet Fragmentet et i stilistisk Henseende tilsynsladende »færdigt« Ydre, der strider mod Digtningens indre Ufærdighed. Hertil kom yderligere en Del Læsefejl. — Bortset fra et Par Steder, hvor det for Menings Skyld har været nødvendigt at supplere Forf.s yderst sparsomme Tegnsætning, er ellers Originalen saa vidt muligt fulgt; Fragmentet vil formentlig ingen fremmed Afpudsning have behov, men vil kunne virke netop gennem sin Ufærdighed.

Side 218 L. 11—12: [*kommen hjem fra Rigs*]. — Tilføjeisen skyldes

Peter Hansen. — Efter L. 20 følger i Ms.: *En Fører, der saa ham*

staa og se paa — — — sagde, at det var ligesaa godt som en — —

Side 240 L. 29: *skulde man* — Ms.: *skulde jeg*.

Side 254 L. 36: Den unge Grosserer kaldes af P. Hansen »den unge

Dalgaard«. Dette Navn har ingen Hjemmel i Fortællingen selv.

Side 267 L. 19: *paa Bunden af hendes Skab* — Ms. tilføjer: *for denne*

Mand [s. Skyld?].

Side 268 L. 2: *Holm* — Ms.: *Han*.

Side 270 L. 14: *Duhl* — Ms.: *Holm*.

Side 277 L. 3: *men især i første Fald*. — Ms.: *men især i sidste Fald*

(aaenbart en Fejlskrivning, smign. Fortsættelsen).

Side 294 L. 3: *mistænksomt* — Ms.: *mistænkeligt*.

Side 297 L. 21: *Elleve Kapitel*. — Herfra ophører Kapitlernes Nummerbetegnelse i Ms.

Side 306 L. 32—33: Forf. har glemt det oprindelige Æmne for Evas

Stil. Smf. L. 3—5.

Side 316 L. 31. Herefter følger i Manuskriptet:

— KAPITEL

NB: Føjes ind paa et tidligt Sted i Skildringen.

Holm var gaet hen at besøge lille Hans.

Deene kom selv og lukkede op og vilde byde ham [ind] i sit Studereværelse, den lille beskedne Stue med Busten af den unge Augustus og Kobberstikket af Schiller og med ikke faa gode Bøger paa Hylderne i den tarvelige Fyrretræes Reol.

Han aabnede Døren. »Undskyld, her er lidt koldt,« sagde Hans og murrede undskyldende. »Jeg plejer ellers ikke at sidde her om Eftermiddagen, men idag har jeg havt lidt travlt.«

»Saa forstyrrer jeg Dig maaske. Jeg gaar ind til Børnene og ligger lidt med Drengene.«

»Nej, Du forstyrrer mig slet ikke. Jeg læste kun Noget, jeg skulde have læst.«

Paa Bordet laa en opslaaet Bog. Holm tog den i Haanden. Det var en af de store græske Tragedier, lille Hans læste den i Grund-